

URZĄD DO SPRAW CUDZOZIEMCÓW

Informacja Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o stosowaniu w roku 2017 *ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1836) w zakresie realizacji zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z *Konwencji Genewskiej dotyczącej statusu uchodźców* oraz *Protokołu Nowojorskiego dotyczącego statusu uchodźcy*

Warszawa, marzec 2017 r.

Spis treści:

1. Stan prawny	3
2. Wykonanie <i>ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej</i> w zakresie rozpatrywania wniosków o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej	5
3. Postępowania o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzone wobec szczególnych grup wnioskodawców	18
4. Postępowanie wobec cudzoziemców nielegalnie przybywających lub przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	20
5. Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej	22
6. Realizacja <i>Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego</i> w zakresie wydawania uchodźcom dokumentów	28
7. Współpraca z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców	30
8. Realizacja <i>Konwencji Genewskiej oraz Protokołu Nowojorskiego</i> w kontekście przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej	31
9. Zakończenie	38
10. Załączniki (tabele statystyczne)	39

1. Stan prawny

Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców, sporządzona dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 119, poz. 515) oraz *Protokół Nowojorski dotyczący statusu uchodźców, sporządzony dnia 31 stycznia 1967 r.* (Dz. U. z 1991 r. nr 119, poz. 517) definiują materialno-prawne podstawy nadawania statusu uchodźcy oraz określają najważniejsze prawa i wolności uchodźców. Ww. akty prawne nie precyzują jednakże zasad i trybu postępowania w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej. W Polsce kwestie te reguluje *ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*. W ustawie unormowano także zasady wydawania uchodźcom dokumentów, zasadę *non-refoulement*, czyli zakaz wydalania uchodźców, oraz zasady współpracy z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców. W odrębnych aktach uregulowane zostały w prawie polskim prawa socjalno-bytowe uchodźców.

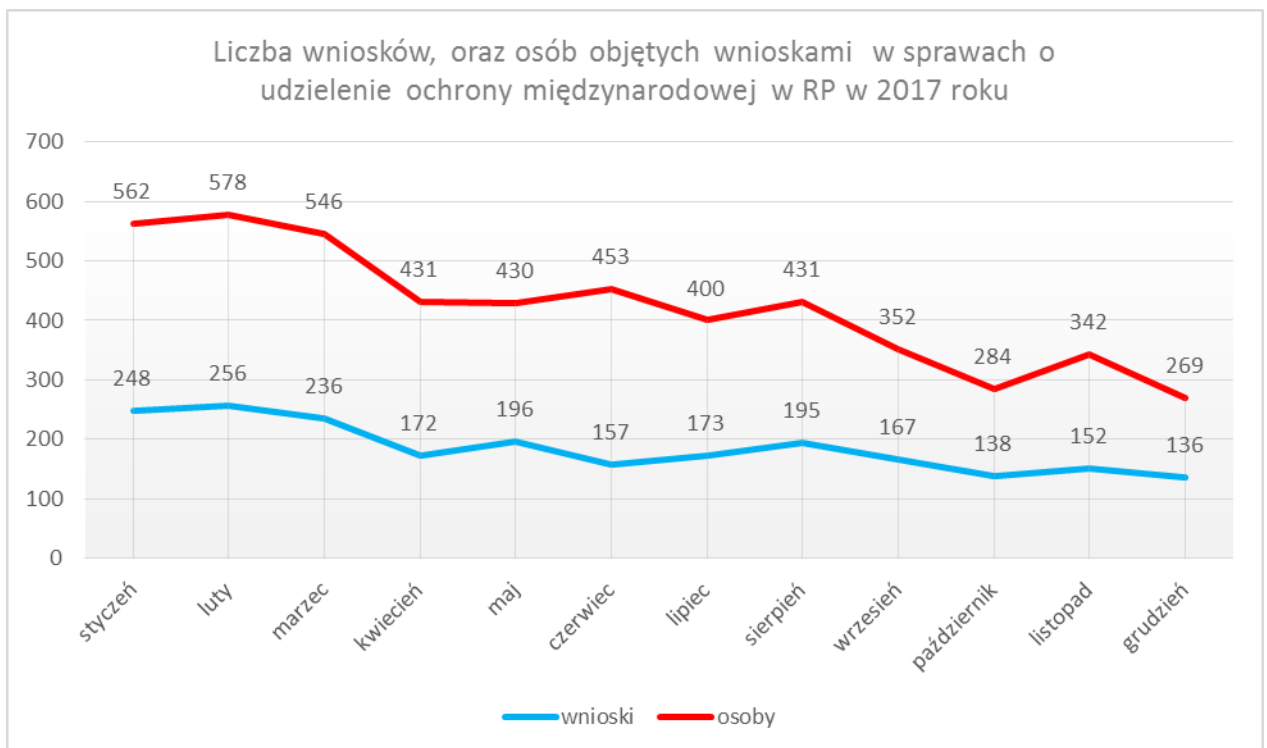
Polska stosuje tzw. jednolitą procedurę azylową. W toku postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej bada się nie tylko spełnianie warunków do uznania za uchodźcę, ale także – w razie stwierdzenia, że nie są one spełnione – inne okoliczności skutkujące ochroną przed powrotem do kraju pochodzenia. Cudzoziemcowi, który nie kwalifikuje się do uznania za uchodźcę, lecz który w przypadku powrotu do kraju pochodzenia może być narażony na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, udziela się ochrony w postaci ochrony uzupełniającej. Ochrona międzynarodowa może być również udzielona cudzoziemcom przesiedlonym do Polski z krajów trzecich czy też relokowanym z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Począwszy od dnia 20 lipca 2007 r. organem właściwym w sprawach udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest

Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, który prowadzi postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej przy pomocy Departamentu Postępowań Uchodźczych.

2. Wykonanie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej

W 2017 r. złożono w Rzeczypospolitej Polskiej 2 226 wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. Wnioskami tymi objęto 5 078 osób, co jest liczbą prawie 2,5 razy mniejszą w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy to o ochronę ubiegało się 12 321 osób (4 502 wnioski).

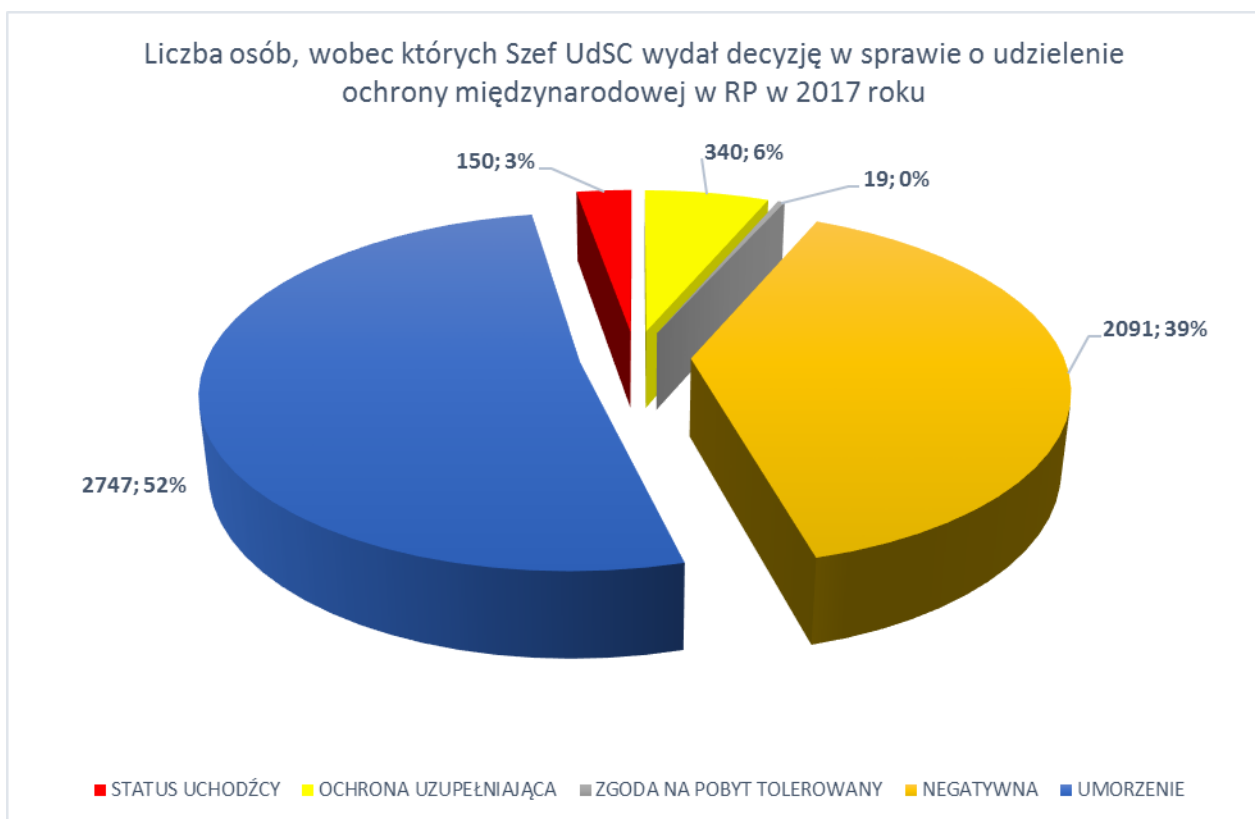

Największą grupę osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej stanowili w 2017 r. obywatele Federacji Rosyjskiej – 3 550 osób (około 70% ogółu). Drugą najliczniejszą grupą cudzoziemców byli obywatele Ukrainy – 671 osób (około 13% ogółu). Ponadto, o ochronę

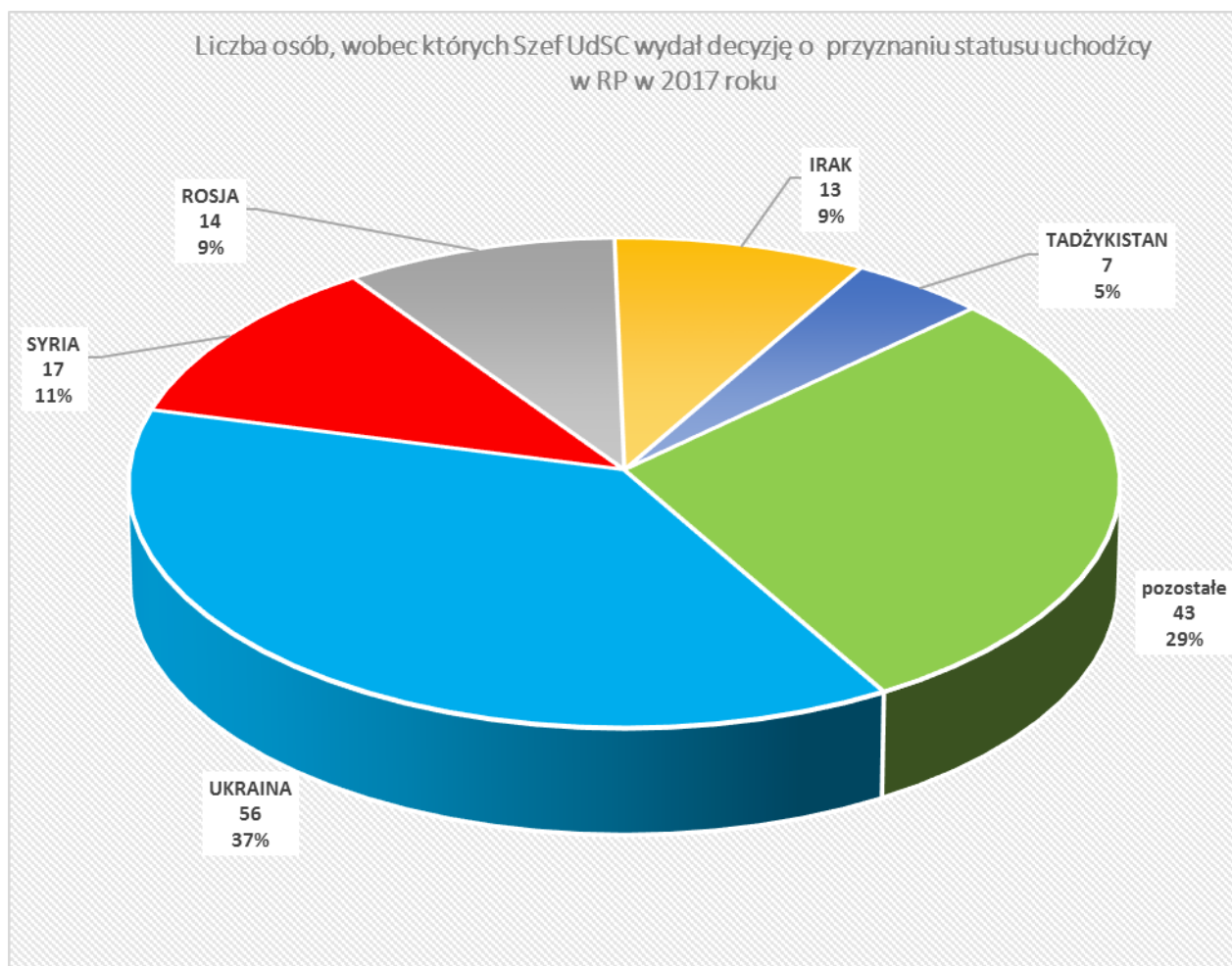
międzynarodową występowały najczęściej obywatele Tadżykistanu – 154 osoby, Armenii – 85 osób, Gruzji – 70 osób, Turcji – 56 osób i Kirgistanu – 51 osób.

Analiza powyższych danych wskazuje, że w 2017 r. w porównaniu do roku poprzedniego nie zmienił się istotnie skład narodowościowy cudzoziemców ubiegających się w Rzeczypospolitej Polskiej o udzielenie ochrony międzynarodowej. Procentowy udział osób pochodzących z Federacji Rosyjskiej oraz Ukrainy pozostawał na zbliżonym poziomie (w 2016 r. odpowiednio 73% i 11%), spadła natomiast liczba cudzoziemców pochodzących z Tadżykistanu (w 2016 r. 882 osoby), Armenii (w 2016 r. 344 osoby) i Gruzji (w 2016 r. 124 osoby).

W minionym roku wydano decyzje w sprawach 5 347 osób wnioskujących udzielenie ochrony międzynarodowej w 2017 r. i wcześniej.

Zgodnie z art. 1 A ust. 2 *Konwencji Genewskiej*, uchodźcą jest osoba, która żywi uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych, na skutek tej obawy przebywa poza granicami kraju pochodzenia i nie może lub nie chce z tego powodu korzystać z ochrony tego kraju. Przepis ten został bezpośrednio przetransponowany do *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (vide art. 13 ust. 1).

W ubiegłym roku status uchodźcy nadano 150 cudzoziemcom, w tym między innymi 17 Syryjczykom, 56 cudzoziemcom z Ukrainy, 14 obywatelom

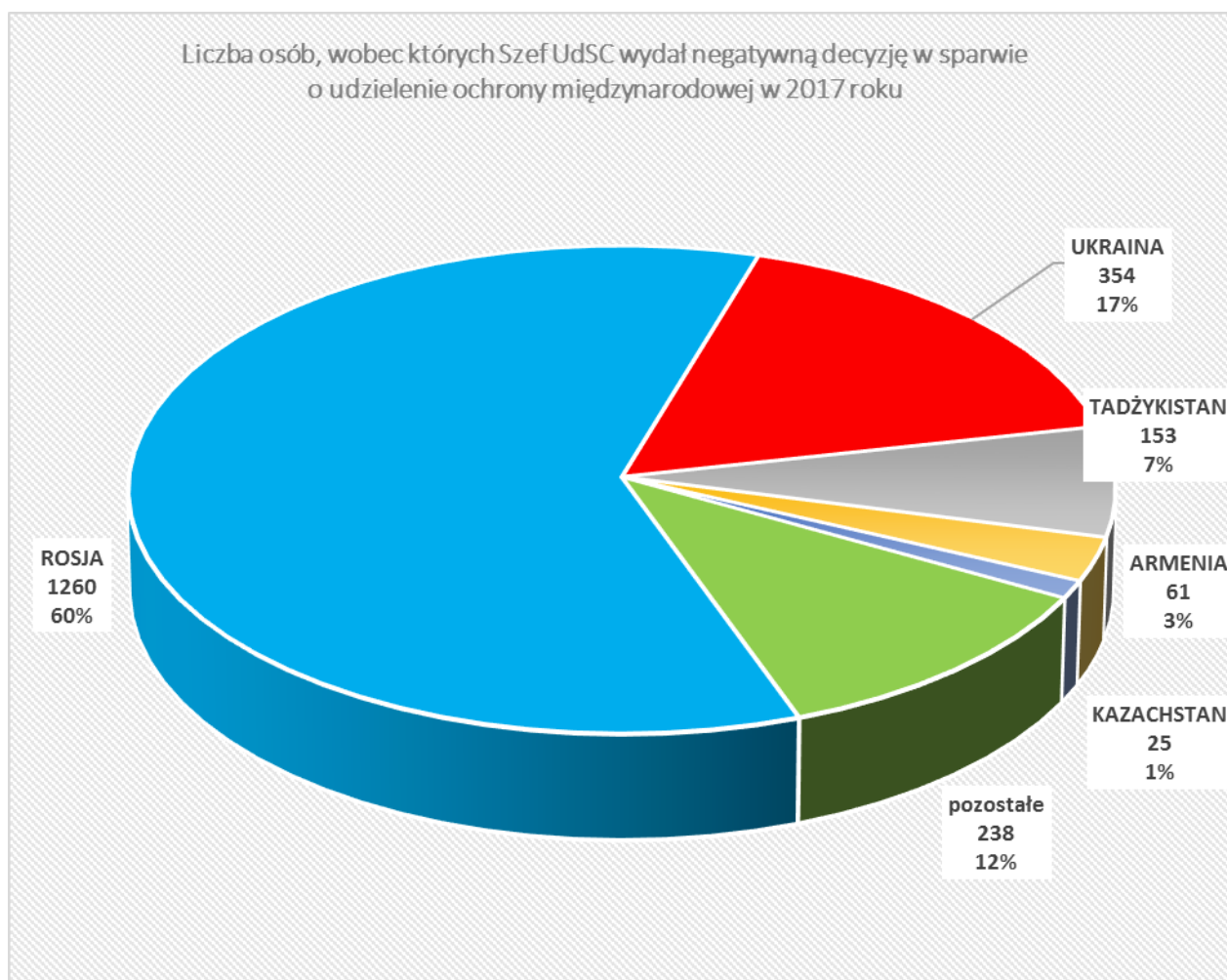
Federacji Rosyjskiej i 13 osobom pochodzącym z Iranu. Dla porównania, rok wcześniej tą formą ochrony objęto 108 osób (40 obywateli Syrii, 16 cudzoziemców z Ukrainy, 10 obywateli Federacji Rosyjskiej, 20 osób pochodzących z Turkmenistanu i 6 cudzoziemców z Tadżykistanu). Liczba osób, którym nadano status uchodźcy w roku ubiegłym była zatem o ok. 39% większa w porównaniu do roku 2016.

Zgodnie z art. 1C *Konwencji Genewskiej*, jej postanowienia przestają obowiązywać w stosunku do osób, które dobrowolnie zwrócą się o ochronę państwa, którego są obywatelami, dobrowolnie przyjmą utracone uprzednio obywatelstwo, przyjmą nowe obywatelstwo i korzystają z ochrony państwa, którego obywatelstwo przyjęły, ponownie dobrowolnie osiedlą się w państwie, które opuściły lub poza którego granicami przebywały z powodu obawy przed prześladowaniem, albo też nie mogą dłużej odmawiać korzystania z ochrony państwa swojego obywatelstwa, albowiem ustały warunki, w związku z którymi zostały uznane za uchodźców. Wskazane powyżej tzw. klauzule ustania uwzględnione zostały w art. 21 ust. 1 *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*.

W 2017 r. w oparciu o wskazane powyżej przesłanki statusu uchodźcy pozbawiono 8 osób – 6 obywateli Federacji Rosyjskiej, 1 obywatela Pakistanu oraz 1 obywatela Iranu. Z kolei ochrony uzupełniającej pozbawionych zostało 81 osób – wszyscy byli obywatelami Federacji Rosyjskiej. W zakresie cofania ochrony międzynarodowej widoczne są tendencje rosnące w porównaniu do roku 2016, w którym pozbawiono ochrony międzynarodowej 29 osób.

W przypadku 2 091 osób wydano decyzje negatywne. Jest to poziom porównywalny do roku 2016 (wówczas decyzje negatywne otrzymało 2 188 osób). Część z ubiegłorocznych wniosków (około 9%) rozpatrzono w trybie przyspieszonym. Jest to szczególnie ważne, gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej składa osoba, która ma być zobowiązana do powrotu.

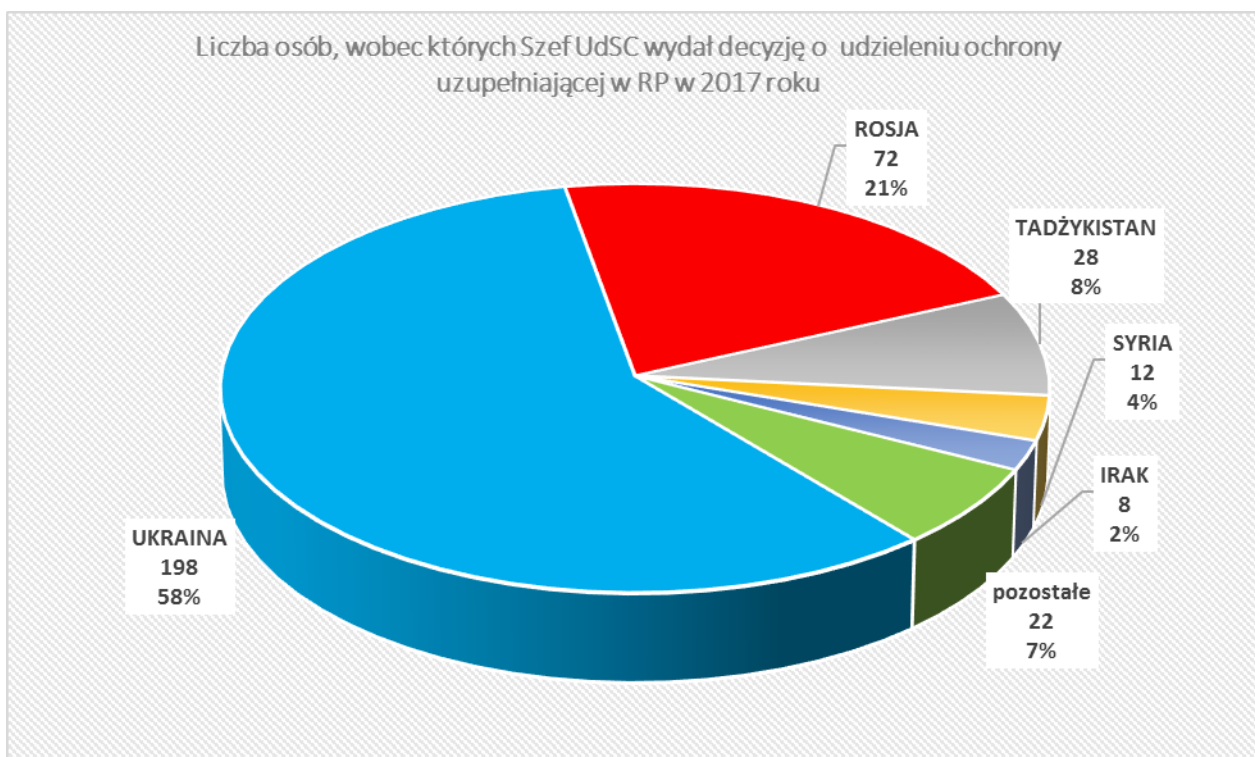
Instytucja ta pozwala na zapobieganie instrumentalnemu traktowaniu procedury uchodźczej, jako środka uniemożliwiającego powrót. Ponadto jej istnienie przyczynia się do skrócenia czasu trwania postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W przeciwieństwie do lat ubiegłych, w roku 2017 odnotowano przypadek zastosowania tzw. klauzuli wyłączającej, określonej w art. 1F *Konwencji Genewskiej* wobec 1 obywatela Libii (decyzja organu I instancji została jednakże uchylona przez Radę do Spraw Uchodźców i przekazana do ponownego rozpatrzenia i jest obecnie w toku). Należy wspomnieć, że okoliczności skutkujące wykluczeniem z możliwości korzystania z dobrodziejstw *Konwencji*

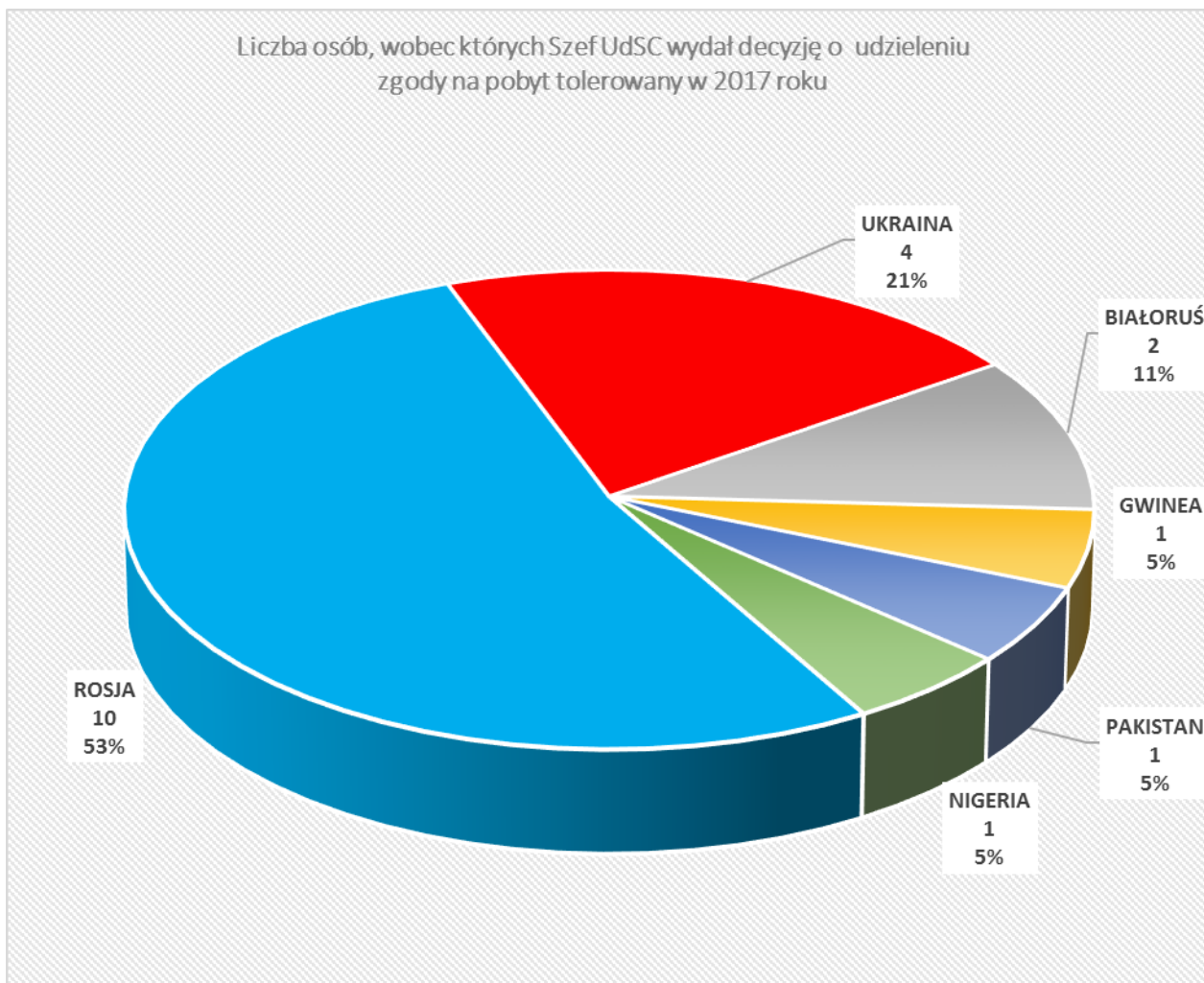
zostały wprost wskazane w *ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (vide art. 19 ust. 1 pkt 3). Klauzulę wyłączenia (z uwagi na względy bezpieczeństwa państwa lub społeczeństwa) zastosowano także w 1 przypadku dotyczącym ochrony uzupełniającej – sprawa dotyczyła obywatela Federacji Rosyjskiej. Rada do Spraw Uchodźców po rozpatrzeniu odwołania, uchyliła decyzję organu I instancji i nadała cudzoziemcowi status uchodźcy.

Jak wzmiankowano wcześniej, w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy, z urzędu rozstrzyga się o potrzebie udzielenia cudzoziemcowi ochrony uzupełniającej. W 2017 r. ochrona uzupełniająca została udzielona 340 osobom, w tym między innymi 198 obywatelom Ukrainy, 72 obywatelom Federacji Rosyjskiej, 28 osobom przybyłym z Tadżykistanu i 12 Syryjczykom. Jest to liczba ponad dwukrotnie wyższa w porównaniu do roku 2016 - wówczas ochronę uzupełniającą otrzymało 150 cudzoziemców.

W sprawach wszczętych przed dnia 1 maja 2014 r. w sytuacji, kiedy cudzoziemiec nie spełniał warunków do nadania statusu uchodźcy ani warunków do udzielenia ochrony uzupełniającej, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców badał potrzebę objęcia cudzoziemca ochroną w postaci zgody na pobyt tolerowany. Cudzoziemcowi udzielało się zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jego wydalenie mogłoby nastąpić jedynie do kraju, w którym zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego, w którym mógłby zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub być zmuszony do pracy lub pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej w rozumieniu *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.* lub naruszałoby prawo do życia rodzinnego w rozumieniu ww. *Konwencji*, lub naruszałoby prawa dziecka określone w *Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.*, w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu.

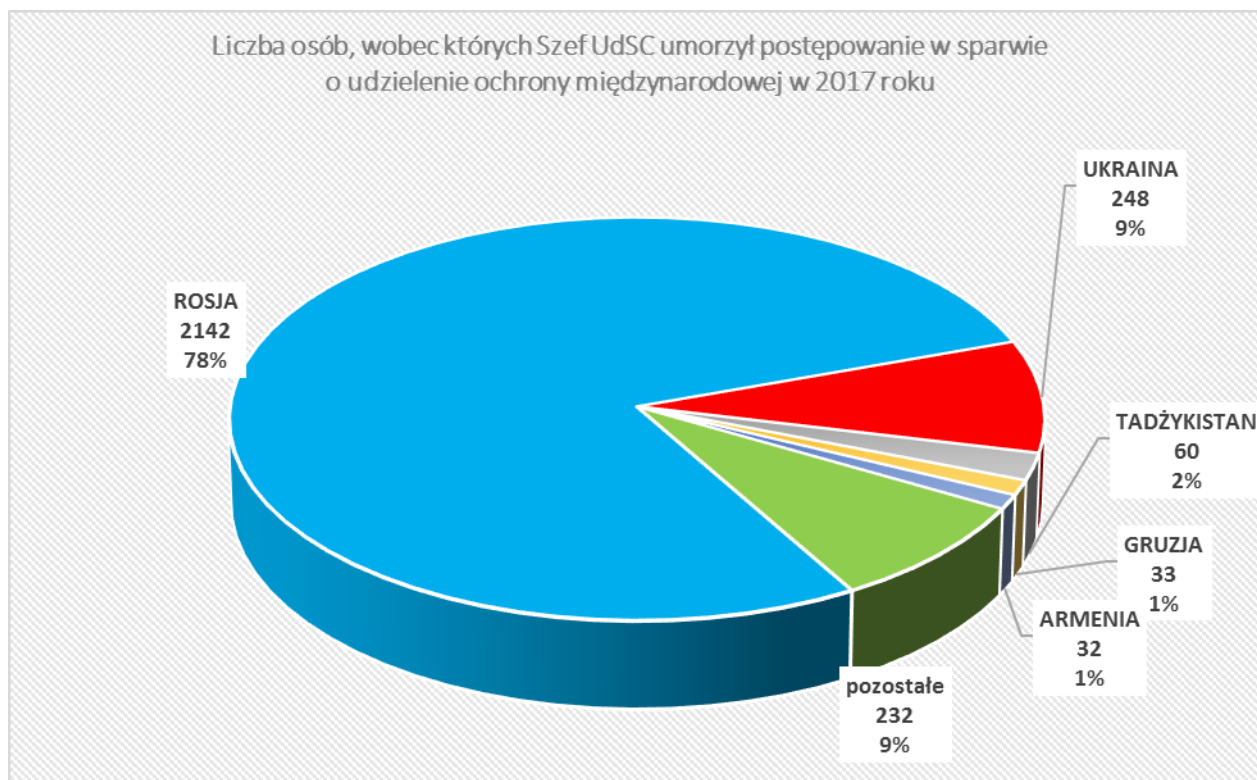
W 2017 r. odmówiono nadania statusu uchodźcy oraz udzielenia ochrony uzupełniającej i jednocześnie udzielono zgody na pobyt tolerowany 19 osobom – o ponad połowę mniej niż w roku 2016 (ta forma ochrony została wówczas zastosowana wobec 49 cudzoziemców). Dominującą grupą cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany byli obywatele Federacji Rosyjskiej – 10 osób. Innymi krajami pochodzenia, których obywatele uzyskiwali zgodę na pobyt tolerowany w 2017 r. były Ukraina (4 osoby) i Białoruś (2 osoby).

Powyższe dane wskazują, iż w 2017 r. w Polsce objęto ochroną międzynarodową oraz krajową łącznie 509 cudzoziemców. Stanowi to około 10% osób, które złożyły wnioski o nadanie statusu uchodźcy – czterokrotnie więcej jak rok wcześniej. Uznawalność oszacowana według metodologii stosowanej w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców wyniosła więc aż 19%.

W 2017 r. umorzono postępowania prowadzone wobec 2 747 osób, w tym wobec 2 142 obywateli Federacji Rosyjskiej, 248 cudzoziemców z Ukrainy oraz 60 obywateli Tadżykistanu. Liczba osób, których postępowania zostały zakończone takim rozstrzygnięciem była więc około 3,5 razy mniejsza wyższa niż w roku 2015 (9 503 osoby). Zauważyć jednak należy, że procentowy udział

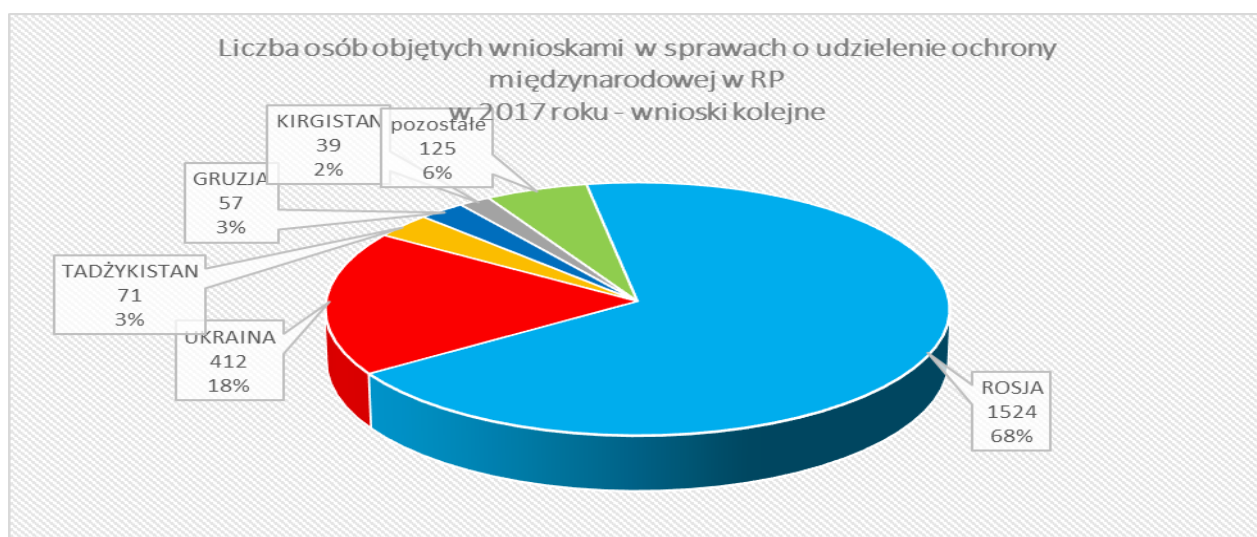
tego typu rozstrzygnięć w stosunku do wszystkiego rodzaju wydanych decyzji także istotnie zmalał. O ile w 2016 r. stanowiły one około 79% rozstrzygnięć, to w 2017 r. już tylko około 51%. Wskazywać to może, że coraz więcej cudzoziemców jest zainteresowanych zakończeniem postępowania w Polsce i ewentualnym pozostaniem w naszym kraju.

Najczęściej podstawą wydania decyzji o umorzeniu było wycofanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (także tzw. dorozumiane) – 2 483 osoby, niestawienie się na przesłuchanie bez usprawiedliwionej przyczyny – 152 osoby oraz opuszczenie przez cudzoziemca terytorium RP – 96 osób.

W 2017 r. podobnie jak w latach ubiegłych zdarzały się przypadki wielokrotnego wnioskowania o udzielenie ochrony międzynarodowej. Zjawisko składania przez tych samych cudzoziemców kolejnych wniosków jest obserwowane od roku 2003, wówczas kolejne wnioski o nadanie statusu

uchodźcy złożyły 93 osoby (około 1,3% ogólnej liczby wszystkich osób wnioskujących). W następnych latach tendencja w tym zakresie była wzrostowa: 2004 r. – 137 osób (około 2 %), 2005 r. - 1 141 osób (około 21 %), 2006 r. – 3 280 osób (46 %). W roku 2007 po raz pierwszy nastąpił spadek liczby cudzoziemców składających kolejne wnioski o nadanie statusu uchodźcy do liczby 2 842 osób, co stanowiło 28 % ogólnej liczby wszystkich osób wnioskujących. W roku 2008 odsetek ten wyniósł 15 % (1 316 spośród 8 517 wnioskujących), a w roku 2009 – 10% (1 538 spośród 15 336 wnioskujących). W roku 2010 odnotowano tendencję wzrostową - kolejne wnioski złożyło już aż około 34% osób (2 204 spośród 6 534 wnioskujących), w 2011, 2012 i 2013 – ponownie spadkową, na poziomie odpowiednio około 26% (1 801 spośród 6 534 wnioskujących), 15 % (1 579 osób spośród 10 753 wnioskujących) i 8% (1 219 osób spośród 14 996 wnioskujących). W 2014 r. tendencja ta uległa zmianie – z kolejnymi wnioskami wystąpiło już około 16% wnioskujących (1 072 osób). W kolejnych latach poziom ten utrzymywał się – w 2015 r. kolejne wnioski złożyło 1 970 osób (około 16% wnioskujących), w 2016 r. – 2 481 cudzoziemców (około 20% wnioskujących), w ubiegłym – 2 228 cudzoziemców (około 44% wnioskujących).

Przyczyny praktyki wielokrotnego wnioskowania przez te same osoby o udzielenie ochrony międzynarodowej są dwojakie – próba uniknięcia zobowiązania do powrotu lub też (najczęściej) możliwość dalszego korzystania ze świadczeń dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej.

Istotny wpływ na ograniczenie praktyki wielokrotnego wnioskowania o udzielenie ochrony międzynarodowej w celu uniknięcia realizacji decyzji o zobowiązaniu do powrotu potencjalnie ma rezygnacja przez ustawodawcę z automatycznego wstrzymywania wykonania takiej decyzji na okres trwania postępowania uchodźczego. Z pełnego prawa pobytu na terytorium Polski w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej mogą korzystać tylko te osoby, które występują z wnioskiem po raz pierwszy. W przypadku pozostałych cudzoziemców wstrzymanie wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu było możliwe wyłącznie na wniosek cudzoziemca zawierający uzasadnienie istnienia słusznego interesu wnioskodawcy we wstrzymaniu jej wykonania. W roku 2017 r. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał tego typu decyzję w stosunku do 1 osoby (dokładnie tak samo jak rok wcześniej).

Rok 2017 to drugi rok obowiązywania przepisów w zakresie udzielania nieodpłatnej informacji i pomocy prawnej.

Nieodpłatna informacja prawna w postępowaniu w pierwszej instancji przysługuje wnioskodawcy i cudzoziemcowi, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej. Nieodpłatna informacja prawna polega na poinformowaniu wnioskodawcy lub cudzoziemca, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, o obowiązujących przepisach prawnych z zakresu udzielania ochrony międzynarodowej, pozbawiania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej i przepisach regulujących postępowanie przed organami administracji publicznej

w należących do właściwości tych organów sprawach z tego zakresu, przy uwzględnieniu szczególnej sytuacji tych osób. Nieodpłatnej informacji prawnej udzielają pracownicy urzędu obsługującego Szefa Urzędu.

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- sporządzenie odwołania od decyzji o: odmowie nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej, umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, przekazaniu wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i umorzeniu postępowania, uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, odmowie uwzględnienia oświadczenia wnioskodawcy o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej, pozbawieniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,

- zastępstwo prawne w postępowaniu odwoławczym w sprawie: udzielenia ochrony międzynarodowej, przekazania wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osobiście: adwokat, radca prawny albo osoba niebędąca adwokatem ani radcą prawnym, zatrudniona w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Gotowość do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej zadeklarowało 194 radców prawnych, 288 adwokatów oraz 3 organizacje pozarządowe: Fundacja Instytut na Rzecz Państwa Prawa (Lublin), Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (Warszawa) oraz Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć (Kraków).

W roku 2017 z nieodpłatnej pomocy prawnej skorzystało 425 uprawnionych do niej cudzoziemców, a na nieodpłatną pomoc prawną wydano

około 258 033 zł. Dla porównania rok wcześniej było to 315 beneficjentów, a wydatkowana kwota wyniosła ok. 106 984 zł.

3. Postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzone wobec szczególnych grup wnioskodawców

Szczególną ochroną w toku postępowań o udzielenie ochrony międzynarodowej objęte są następujące grupy cudzoziemców: małoletni przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez przedstawiciela prawnego lub zwyczajowego (małoletni bez opieki), ofiary przemocy oraz osoby niepełnosprawne, jak również osoby w podeszłym wieku, kobiety ciężarne, osoby samotnie wychowujące dziecko, ofiary handlu ludźmi, osoby chore. Szczególne traktowanie może polegać na zapewnieniu takim osobom specjalnej pomocy socjalnej lub/i zapewnieniu specjalnego wsparcia w zakresie procedury.

I tak, zeznania od takich osób odbiera się w warunkach dostosowanych do ich potrzeb i możliwości percepcji. Czynności w toku postępowania są dokonywane przy udziale psychologa lub pedagoga (w przypadku małoletnich bez opieki) albo psychologa lub lekarza (w przypadku pozostałych kategorii osób), wyłącznie przez wykwalifikowanych pod tym względem pracowników. Co do zasady osób, których stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że byli poddani przemocy, są małoletnimi bez opieki lub osobami niepełnosprawnymi nie można umieścić w areszcie dla cudzoziemców lub strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców.

Szczególny tryb postępowania wobec małoletnich bez opieki, ofiar przemocy oraz osób niepełnosprawnych nie wynika z samej *Konwencji Genewskiej*. Spełnia on jednak zalecenia Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców co do standardów procedur uchodźczych. Ponadto stanowi realizację przepisów *dyrektywy Rady nr 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie minimalnych standardów przyjmowania osób ubiegających się o azyl* (Dz. Urz. WE nr L 031 z dnia 6 lutego 2003 r.), *dyrektywy*

Rady nr 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich (Dz. Urz. WE nr L 326 z dnia 13 grudnia 2005 r.), dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona), wdrożonych do polskiego porządku prawnego.

4. Postępowanie wobec cudzoziemców nielegalnie przybywających lub przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z art. 33 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* „żadne umawiające się państwo nie wydałi lub nie zawróci w żaden sposób uchodźcy do granicy terytoriów, gdzie jego życiu lub wolności zagrażałoby niebezpieczeństwo ze względu na jego rasę, religie, obywatelstwo, przynależność do określonej grupy społecznej lub przekonania polityczne”. Respektując powyższy zakaz polski prawodawca zakazał wykonywania decyzji o zobowiązaniu do powrotu do czasu doręczenia cudzoziemcowi decyzji ostatecznej w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Wykorzystywanie tego przywileju poprzez wnioskowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej przez osoby, które nie żywią uzasadnionej obawy przed prześladowaniem, ale obawiają się odesłania z Polski, skłoniło ustawodawcę do wprowadzenia rozwiązań prawnych przeciwdziałających temu zjawisku.

Przepisy *ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1650 z późn. zm) dopuszczają możliwość zobowiązania do powrotu cudzoziemca w trakcie trwania procedury w przypadku, gdy postępowanie zostało wszczęte w wyniku złożenia wniosku o udzielenia ochrony międzynarodowej po raz kolejny, a wniosek ma na celu opóźnienie lub zakłócenie wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu.

Dodatkowo art. 87 – 89 cb regulują kwestie zatrzymania oraz umieszczenia w strzeżonym ośrodku lub zastosowania aresztu dla cudzoziemców osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Na ich podstawie można pozbawić wolności cudzoziemca o nieustalonej tożsamości, osobę w celu zebrania informacji, na których opiera się wniosek

albo w celu realizacji przekazania zgodnie z tzw. rozporządzeniem Dublin III, jeżeli istnieje znaczne prawdopodobieństwo ucieczki takiej osoby, cudzoziemca w celu wykonania lub wydania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, cudzoziemca stwarzającego zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa czy bezpieczeństwa i porządku publicznego. Organy Straży Granicznej mają także możliwość stosowania środków alternatywnych w stosunku do detencji, takich jak: zgłaszanie się w określonych odstępach czasu do wskazanego organu, wpłata zabezpieczenia pieniężnego czy zamieszkiwanie w wyznaczonym miejscu.

W 2017 r. zatrzymano i osadzono w strzeżonych ośrodkach lub aresztach dla cudzoziemców 353 cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową, co jest poziomem prawie dwukrotnie niższym od roku 2016 (wówczas zatrzymane, a następnie osadzone zostały 603 osoby), z tym, że jednocześnie środki alternatywne w stosunku do detencji zastosowano wobec 2 139 osób

5. Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej

Konwencja Genewska nie reguluje kwestii związanych z utrzymaniem przez państwo przyjmujące osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. *Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* przewiduje możliwość udzielania takim osobom pomocy socjalnej i opieki medycznej oraz, fakultatywnie, pomocy w dobrowolnym powrocie do kraju, do którego mają prawo wjazdu czy też pomocy w przeniesieniu do państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Pomoc socjalna obejmuje pomoc udzielaną w ośrodku lub pomoc udzielaną poza ośrodkiem, polegającą na wypłacie świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto osobie, która pokryła koszty pogrzebu cudzoziemca zmarłego w trakcie trwania postępowania, przysługuje zasiłek pogrzebowy.

W 2017 r. w związku z realizacją ww. zadań ustawowych Urząd do Spraw Cudzoziemców wydatkował łączną kwotę 57 043 375,04 zł, o około 8 % więcej niż w roku 2016 (wówczas kwota ta wyniosła 53 037 566,10 zł zł). Ww. środki zostały przeznaczone na:

- zakwaterowanie w ośrodkach dzierżawionych – 21 765 180,28 zł,
- świadczenia o charakterze pieniężnym – 19 135 596,43 zł,
- świadczenia medyczne – 12 648 946,37 zł,
- żywienie systemem zleconym – 2 532 275,15 zł,
- zakup środków żywności – 609 630,07 zł,

- pomoc w dobrowolnym wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- 338 509,24 zł,

- zakup leków – 13 237,50 zł.

Duża część świadczeń jest udzielana w ośrodkach dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. istniało 11 ośrodków (4 ośrodki własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz 7 wynajmowanych) – jest to liczba taka sama jak w roku poprzednim.

Pod koniec 2017 r. z pomocy Urzędu do Spraw Cudzoziemców korzystało 3 417 osób, z czego 2 016 udzielano pomocy w postaci świadczenia pieniężnego. Ogólna liczba osób korzystających z pomocy socjalnej i opieki medycznej była zatem mniejsza w porównaniu do roku 2016 (wówczas wyniosła ona 4 227 osób).

W 2017 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców kontynuował współpracę z Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji (IOM) w zakresie realizacji programu dobrowolnych powrotów. W ubiegłym roku ze wsparcia IOM skorzystało 118 cudzoziemców – o około 39% mniej w porównaniu do roku 2016 (193 osoby).

Oprócz realizacji zadań bieżących związanych z udzielaniem cudzoziemcom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej pomocy, Urząd do Spraw Cudzoziemców podejmował także działania o charakterze preintegracyjnym.

W kwestii preintegracji należy zauważyć, że była ona realizowana w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także poprzez zapewnienie podopiecznym Urzędu do Spraw Cudzoziemców bezpłatnych zajęć języka polskiego we wszystkich ośrodkach. Ponadto dzieci w wieku szkolnym

realizowały obowiązek szkolny w publicznych placówkach, zaś Urząd do Spraw Cudzoziemców zapewniał im podręczniki i wyprawki szkolne. W roku 2017, podobnie jak w roku poprzednim, w każdym ośrodku odbył się dzień otwarty, którego celem jest wzajemne poznanie się mieszkańców ośrodka i członków społeczności lokalnej. Podczas dnia otwartego każdy może odwiedzić ośrodek, organizowany jest także program artystyczny, zabawy dla dzieci oraz poczęstunek. Właściwa integracja zaczyna się natomiast po uzyskaniu decyzji przyznającej ochronę międzynarodową i leży poza właściwością Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

W roku 2017 Urząd do Spraw Cudzoziemców współpracował z następującymi organizacjami pozarządowymi:

- Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu - organizacja zabaw edukacyjnych, nauka języka polskiego dla dzieci i dorosłych, organizowanie wycieczek i imprez integracyjnych (ośrodki w Bezwoli, Białej Podlaskiej i Horbowie) – do 31 lipca 2017 r. w ramach projektu *Razem dla integracji*;

- Caritas Polska - zajęcia dla dzieci (ośrodki w Białymstoku, Czerwonym Borze i Łukowie) – do 31 grudnia 2017 r. w ramach projektu *Nowy Dom Polska* (warto dodać, że Caritas Diecezji Siedleckiej Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom w Białej Podlaskiej organizowało zajęcia dla najmłodszych na terenie ośrodka oraz oferowało pomoc w postaci asysty pracownika socjalnego i doradcy kulturowego, a także pomoc przy organizacji dnia otwartego;

- Fundacja Różnosfera - konsultacje psychologiczne dla dzieci (ośrodki w Czerwonym Borze, Dębaku, Lininie) – do 31 grudnia 2017 r. w ramach projektu *Dostrzegam, pomagam – integracja oraz rozwój działań i procedur UdSC i SG w zakresie kompleksowej identyfikacji grup wrażliwych wśród osób poszukujących ochrony na terytorium RP*;

- Fundacja Ocalenie - pomoc prawna, integracyjna i społeczna (ośrodek Czerwonym Borze) – do 31 grudnia 2017 r. w ramach projektu Q – *Integracji 2*;

- Fundacja Refugee.pl - świetlica dla dzieci, przedszkole dla dzieci, prowadzenie kursu orientacji w społeczeństwie, spotkania informacyjno-edukacyjne ze specjalistami, prowadzenie przedszkola i świetlicy dla dzieci w wieku szkolnym, organizacja imprez otwartych dla cudzoziemców i lokalnych społeczności w Ośrodku dla cudzoziemców, zajęcia sportowe, poradnictwo socjalne i informacyjne (ośrodek w Dębaku) – do 31 grudnia 2017 r. w ramach projektu *Refugee.pl 5* oraz kurs przystosowania do życia w społeczeństwie dla dorosłych i młodzieży, przedszkole i świetlica dla dzieci, zajęcia sportowe, spotkania informacyjne z lekarzami-specjalistami – do 31 grudnia 2017 r. w ramach projektu *Refugee.pl 5* (ośrodek w Lininie k. Góry Kalwarii);

- Stowarzyszenie Interwencji Prawnej - bezpłatna pomoc prawna w ośrodkach oraz zajęcia artystyczne i ogólnorozwojowe dla dzieci w ośrodku na Targówku – do 30 sierpnia 2017 r. w ramach projektu *Dzieci w międzykulturowej Warszawie*;

- Fundacja EMIC – zajęcia dla mieszkańców ośrodka w Grupie – do 30 grudnia 2017 r. w ramach projektu *Uchodźcy mają głos, Polski dodaj do znajomych*;

- Stowarzyszenie Praktyków Kultury – wsparcie edukacyjne w postaci tutoringu dla osób w wieku szkolnym w ośrodku w Lininie – do 30 czerwca 2017 r.;

- Vox Humana – nauka języka polskiego dla dorosłych, młodzieży i dzieci, warsztaty muzyczne i sportowe, wycieczki edukacyjne (ośrodek w Lininie) – do 15 sierpnia 2017 r. w ramach projektu *Przyjazna Polska*;

- Stowarzyszenie dla Ziemi – organizacja zajęć i zabaw dla dzieci, kursów zawodowych dla dorosłych, zajęcia integracyjne w ośrodkach w Bezwoli i Łukowie;

- Fundacja Dialog – działania dwóch wolontariuszy w zakresie organizacji wolnego czasu dzieciom i młodzieży w ramach programu Erasmus + (ośrodek w Białymstoku i Czerwonym Borze);

- Polskie Forum Migracyjne – konsultacje psychologiczne dla kobiet i ich dzieci w ośrodku na Targówku – do 30 czerwca 2017 r. w ramach projektu *Jestem mamą w Polsce - II edycja*;

- Stowarzyszenie Przyjaciół Międzynarodowego Ruchu ATD Czwarty Świat w Polsce – zajęcia dla dzieci w ośrodku na Targówku;

- Fundacja dla Wolności – zajęcia dla dzieci w ośrodku na Targówku – do 30 czerwca 2017 r.;

- Fundacja Linguae Mundi – lekcje języka polskiego w Warszawie z elementami przygotowania do wejścia na rynek pracy i poznania realiów kraju przyjmującego – do 30 września 2017 r. w ramach projektu *Polski na dobry start*;

- Fundacja dla Somalii – kurs języka polskiego i aktywizacja zawodowa w Warszawie – do 30 czerwca 2017 r. w ramach projektu *Immigrants in Action – program wsparcia i integracji cudzoziemców w Polsce*;

- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (poprzednia nazwa: Fundacja Dzieci Niczyje) – stworzenie kompleksowego systemu ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Fundacja organizowała spotkania dla matek w ośrodku w Lininie na temat wychowania dzieci bez przemocy i podnoszenia kompetencji wychowawczych, a także spotkania z dziećmi i młodzieżą na temat zagrożeń przemocą i wykorzystaniem oraz przemocy rówieśniczej.

Ponadto, w ośrodku recepcyjnym w Białej Podlaskiej, Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Roskoszy realizowało projekt *Międzykulturowe dzieje(się)*, którego celem było promowanie różnorodności, dialogu międzykulturowego, wspólnych wartości wolności, tolerancji i poszanowania praw człowieka oraz integracja i zwiększenie poczucia solidarności z mniejszościami narodowymi, migrantami i uchodźcami. Zajęcia artystyczne dla dzieci przebywających w ww. ośrodku organizowała Spółdzielnia Socjalna Białskie Cuda. Realizowany był także projekt edukacyjny przez Fundację Edukacji i Przyszłości, finansowany ze środków MEN, skierowany do dzieci cudzoziemskich z ośrodka w Białej Podlaskiej, którego celem była m. in. organizacja wycieczek edukacyjnych do historycznych miejsc w Polsce.

Nadmienić także należy, że dorośli mieszkańcy ośrodka w Dębaku mogli uczestniczyć w różnorodnych aktywnościach sportowo – rekreacyjnych realizowanych przez Stowarzyszenie Na Rzecz Demokracji w Sporcie, które organizowało m. in. wycieczki na basen.

6. Realizacja *Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego* w zakresie wydawania uchodźcom dokumentów

Art. 28 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* stanowi, że państwa wydają uchodźcom legalnie przebywającym na ich terytoriach dokumenty podróży potrzebne do podróżowania poza ich terytoriami, chyba, że stoją temu na przeszkodzie ważne względy bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego. Załącznik do *Konwencji Genewskiej* zawiera szczegółowe postanowienia odnoszące się do dokumentów podróży dla uchodźców. Normy te są w Polsce realizowane w całości.

Dokument podróży wydawany uznanym uchodźcom przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców jest zgodny z wzorem określonym we wspomnianym załączniku. Zgodnie z paragrafem 3 załącznika opłaty pobierane za wystawienie dokumentu nie powinny przekraczać najniższych opłat pobieranych za paszporty państwowe. W Polsce całkowicie odstąpiono od pobierania opłat za wydanie dokumentów podróży, o których mowa w *Konwencji Genewskiej*.

Dokument, z wyjątkiem szczególnych lub wyjątkowych przypadków, powinien być wystawiony na możliwie największą liczbę państw (§ 4 załącznika), a okres jego ważności powinien wynosić jeden rok lub dwa lata, w zależności od uznania wydających go władz (§ 5 załącznika). W związku z przepisami *rozporządzenia Rady nr 2252/2004/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez Państwa Członkowskie* (Dz. Urz. UE L 385 z dnia 29 grudnia 2004 r.), począwszy od dnia 28 sierpnia 2006 r. dokumenty podróży przewidziane w *Konwencji Genewskiej* wydawane były na okres 1 roku. Zgodnie z ww. rozporządzeniem dokumenty podróży, których okres ważności przekracza 12 miesięcy, muszą zawierać odpowiednio

zabezpieczone nośniki pamięci, w których znajdować się mają dane biometryczne, tj. obraz twarzy i odciski linii papilarnych posiadacza dokumentu. Wymóg ten został spełniony z dniem 29 czerwca 2009 r., w związku z czym dokumenty podróży przewidziane w *Konwencji Genewskiej* zaczęły być wydawane na okres 2 lat.

Wspomnieć ponadto należy, iż Polska jest stroną *Europejskiego Porozumienia w sprawie zniesienia wiz dla uchodźców, sporządzonego w Strasburgu w dniu 20 kwietnia 1959 r.* oraz *Europejskiego Porozumienia o przekazywaniu odpowiedzialności za uchodźców, sporządzonego w Strasburgu dnia 16 października 1980 r.*

7. Współpraca z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców

Na podstawie art. 35 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* państwa obowiązane są do współpracy z Urzędem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (UNHCR) lub z każdą inną agencją Narodów Zjednoczonych, która może go zastąpić w pełnieniu jego funkcji, w szczególności w celu ułatwienia jego obowiązku nadzorowania stosowania postanowień Konwencji.

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przyznaje przedstawicielowi UNHCR szereg uprawnień, między innymi prawo swobodnego kontaktowania się z cudzoziemcem, dostęp do informacji o przebiegu postępowania uchodźczego, dostęp do akt sprawy oraz prawo składania do akt sprawy opinii, dokumentów i materiałów.

W roku 2017, podobnie jak w poprzednich latach, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców współpracował z Przedstawicielstwem UNHCR w Polsce we wszystkich istotnych dla uchodźców i osób ubiegających się o nadanie takiego statusu kwestiach. Opinie UNHCR na temat sytuacji w krajach pochodzenia wnioskodawców były uwzględniane w toku postępowań o nadanie statusu uchodźcy.

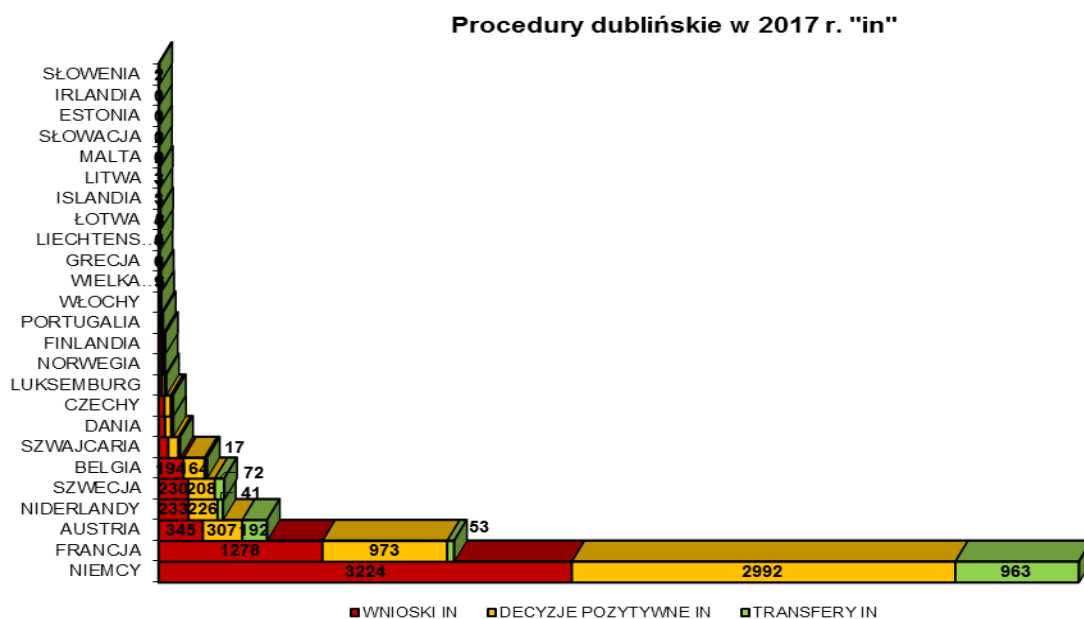
8. Realizacja *Konwencji Genewskiej* oraz *Protokołu Nowojorskiego* w kontekście przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej

Wraz z akcesją do Unii Europejskiej Polskę zaczęło obowiązywać między innymi *rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o azyl złożonego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela kraju trzeciego* (Dz. Urz. WE, Nr L 50 z dnia lutego 2003 r.). Począwszy od dnia 1 stycznia 2014 r. do kwestii odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosków o nadanie statusu uchodźcy stosuje się - *rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona)* (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 31).

Rozporządzenie zakłada odpowiedzialność tylko jednego państwa członkowskiego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Cudzoziemiec, który złoży kolejny wniosek w innym państwie stosującym rozporządzenie zostanie przekazany do państwa, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie jego wniosku, według kryteriów w nim zawartych. Podczas ustalania odpowiedzialności państwa za rozpatrzenie wniosku bierze się pod uwagę między innymi okoliczności związane z wjazdem i pobytem cudzoziemca na terytorium państw stosujących rozporządzenie oraz możliwość połączenia cudzoziemca z członkami rodziny, którzy otrzymali ochronę międzynarodową w innych państwach.

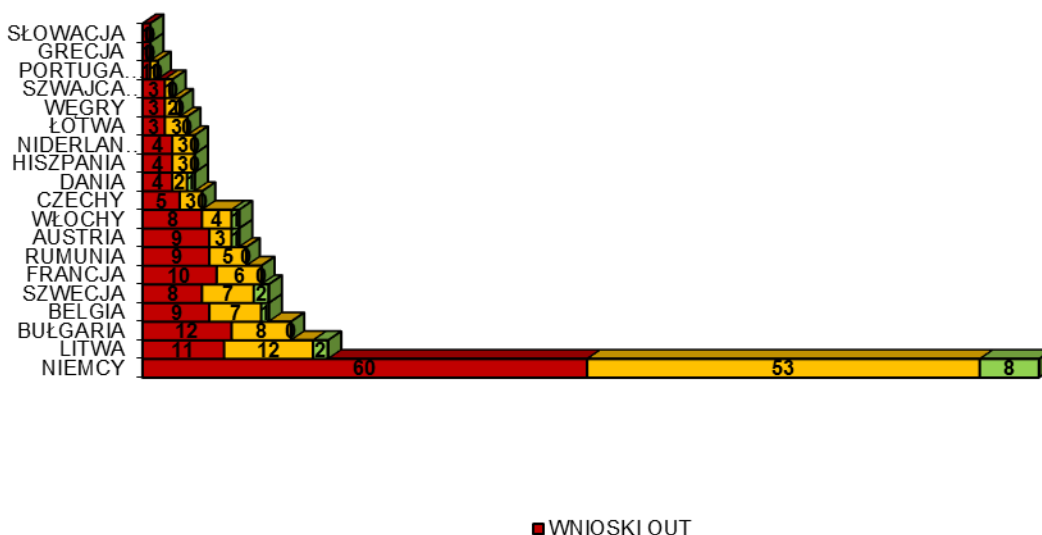
Praktyka pokazuje, iż Polska jest mimo wszystko często traktowana przez cudzoziemców jako kraj tranzytowy, a rzeczywistym celem sporej części osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce jest zalegalizowanie pobytu w innych krajach, które gwarantują dostęp do jak najwyższych świadczeń socjalnych. Tymczasem rozporządzenie, po wjeździe cudzoziemca do Polski i złożeniu wniosku, praktycznie uniemożliwia mu skuteczne ubieganie się o ochronę międzynarodową w kolejnych państwach je stosujących.

W 2017 r. w oparciu o przepisy ww. rozporządzenia do Polski skierowano z innych państw 5 808 wniosków, z których większość opartych było o identyfikację odcisków palców w systemie Eurodac. Najwięcej wniosków skierowały do Polski Niemcy – 3 224 wnioski, Francja – 1 278 wniosków, Austria – 345 wniosków, Niderlandy – 233 wnioski i Szwecja – 230 wniosków. Pozytywnie rozpatrzonych zostało 5 144 wniosków (około 89%). W 2017 r. do Polski zostało przekazanych 1 422 cudzoziemców.

Polska wystosowała do innych państw 165 wniosków, najwięcej do Niemiec – 60, Bułgarii – 12, na Litwę – 11 i do Francji – 10. Większość z nich oparta była o zasadę łączenia członków rodziny oraz przyczyny humanitarne. 123 wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie (około 74%). W 2017 r. z Polski do innych państw stosujących rozporządzenie przekazano 16 osób.

Procedury dublińskie w 2017 r. "out"

Powyższe dane wskazują, iż w stosunku do 2016 r. (9 501 wniosków, 8 316 decyzji pozytywnych – około 87%, 1 419 przekazanych cudzoziemców) w ubiegłym roku istotnie spadła liczba wniosków kierowanych do Polski z innych państw, natomiast procent pozytywnie załatwionych spraw i liczba przekazanych pozostały na zbliżonym poziomie.

W zakresie postępowań typu „out” widoczne były tendencje wzrostowe w zakresie liczby złożonych przez Polskę do innych państw wniosków (2016 r. – 158, 2017 r. – 165) i uznawalności (2016 r. – 100 wniosków, tj. 63%, 2017 r. -

123 wniosków, tj. 74%), spadek odnotowano natomiast w odniesieniu do liczby przekazanych cudzoziemców (2016 r. – 31 osób, 2017 r. – 16 osób).

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zgodna z większością obowiązujących w Unii Europejskiej aktów prawnych w dziedzinie uchodźstwa. Do ustawy transponowano przepisy:

- *dyrektywy Rady nr 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów zapewniania ochrony czasowej w przypadku masowego napływu uchodźców oraz w sprawie działań podejmowanych w celu rozłożenia wysiłków między państwami członkowskimi w celu przyjęcia tych osób, a konsekwencjami tego przyjęcia* (Dz. Urz. WE nr L 212, z dnia 7 sierpnia 2001 r.),

- *dyrektywy w sprawie minimalnych standardów przyjmowania osób ubiegających się o azyl,*

- *dyrektywy w sprawie minimalnych standardów kwalifikowania i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osób, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zakresu przyznawanej ochrony* (Dz. Urz. WE nr L 304 z dnia 30 września 2004 r.), oraz

- *dyrektywy w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy.*

- *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony* (Dz. Urz. UE L 337 z 20.12.2011, str. 9),

- *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona)* (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 60),

- *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 96),*

- *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona).*

Projekt ustawy o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw, który przedstawiony został w styczniu 2017 r., ma na celu dalszą harmonizację prawa krajowego z prawem Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim w zakresie unormowań wynikających z dyrektywy w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona) oraz dyrektywy w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową w kierunku wykorzystania w prawie krajowym dopuszczonych dyrektywami rozwiązań o charakterze fakultatywnym. Wśród nich szczególnie przydatnym instrumentem w ocenie projektodawcy jest możliwość wprowadzenia procedury granicznej dla rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Państwa członkowskie mogą, zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami przewidzieć procedury pozwalające podejmować na granicach lub w strefach tranzytowych państw członkowskich decyzje dotyczące dopuszczalności wniosków o udzielenie tej ochrony, z którymi wystąpiono w takich miejscach, lub decyzje dotyczące merytorycznej treści wniosków wydawane w zgodzie z podstawowymi zasadami i gwarancjami określonymi w dyrektywie.

Konsekwencją członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest nie tylko konieczność dostosowywania przepisów prawa krajowego do regulacji unijnych, lecz również możliwość korzystania z unijnych funduszy, w tym Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI).

W 2017 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców był beneficjentem następujących projektów współfinansowanych ze środków FAMI:

- *Remont ośrodka w Podkowie Leśnej-Dębaku nr 3/1-2015/BK-FAMI o wartości 1 639 400 zł;*

- *Remont Ośrodka w Lininie nr 18/1-2015/BK-FAMI o wartości 3 413 300 zł;*

- *Wizyty studyjne pracowników Urzędu do Spraw Cudzoziemców nr 10/1-2015/BK-FAM o wartości 1 382 330 zł;*

- *Wsparcie materialne i edukacyjne dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce nr 8/1-2015/BK-FAMI o wartości 2 754 570 zł;*

- *Zwiększenie zdolności pracowników DPU UDSC do zbierania, gromadzenia, analizy i rozpowszechniania informacji o krajach pochodzenia, 2016-2018 nr 2/1-2015/BK-FAMI o wartości 1 199 000 zł;*

- *Opracowanie i wdrożenie długofalowej strategii komunikacyjnej Urzędu do Spraw Cudzoziemców nr 6/1-2015/BK-FAMI o wartości około 2 200 000 zł;*

- *Adaptacja siedziby Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby obsługi cudzoziemców nr 1/4-2017/BK-FAMI o wartości około 1 400 000 zł;*

- *Wsparcie logistyczne w zakresie udzielania pomocy socjalnej nr 3/4-2017/BK-FAMI o wartości około 650 000 zł;*

- *Modernizacja Systemu Pobyt v.2 oraz infrastruktury teleinformatycznej, wykorzystywanej przy Systemie Pobyt v.2 i Krajowym Systemie Konsultacyjnym nr 1/3-2017/BK-FAMI o wartości około 11 000 000 zł;*

- *Stworzenie koncepcji Migracyjnego Centrum Analitycznego nr 1/5-2017/BK-FAMI o wartości około 325 000 zł;*

- Szkolenie pilotażowe na potrzeby zespołów wsparcia EASO nr 1/6-2017/BK-FAMI o wartości około 300 000 zł.

Dodatkowo Urząd do Spraw Cudzoziemców występował w roli partnera, zapewniając współfinansowanie w projektach: nr 16/2-2015/FAMI pn. *Chronimy dzieci w ośrodkach dla uchodźców - kompleksowy system ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystaniem*, realizowany z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę, nr 42/2-2015/FAMI pn. *Dostrzegam, pomagam – integracja oraz rozwój działań i procedur UdSC i SG w zakresie kompleksowej identyfikacji grup wrażliwych wśród osób poszukujących ochrony na terytorium RP*, realizowany z Fundacją Różnosfera, nr 38/2-2015/FAMI pn. *Polski na dobry start*, realizowany Fundacją Nauki Języków Obcych Linguae Mundi i nr 11/2-2015/FAMI pn. *Refugee.pl 5* realizowany z Fundacją Refugee.pl im. Małgorzaty Jasiczek-Gebert.

9. Zakończenie

W ocenie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców Rzeczpospolita Polska w 2017 r. zrealizowała w całości zobowiązania wynikające z *Konwencji Genewskiej* i *Protokołu Nowojorskiego*.

10. Załączniki (tabele statystyczne)

Tabela 1: Liczba wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych w 2017 r. i objętych nimi osób

OBYWATELSTWO	RAZEM	
	wnioski	osoby
AFGANISTAN	20	25
ALBANIA	1	1
ALGERIA	10	11
ARABIA SAUDYJSKA	1	2
ARMENIA	40	85
AZERBEJDŻAN	11	25
BANGLADESZ	14	14
BEZ OBYWATELSTWA	9	9
BIAŁORUŚ	32	41
BUŁGARIA	2	2
BURKINA FASO (D. GÓRNA WOLTA)	2	2
CHINY	6	7
DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA	7	7
EGIPT	9	14
ERYTREA	5	9
ETIOPIA	5	5
FRANCJA	2	1
GAMBIA	1	1
GRUZJA	33	70
GWINEA	2	2
INDIE	12	12
IRAK	32	41
IRAN	16	16
JAMAJKA	2	4
JORDANIA	1	2
KAMERUN	2	2
KANADA	1	1
KAZACHSTAN	5	8
KIRGISTAN	24	51
KONGO	3	3
KOSOWO	3	3
KUBA	4	4
LIBAN	1	1
LIBIA	5	12
LITWA	1	1
MALI	1	1
MEKSYK	1	1
MOŁDOWA	8	10
MONGOLIA	1	1
NEPAL	1	1
NIEOKREŚLONY	2	2

NIGERIA	7	8
PAKISTAN	24	28
PALESTYNA	2	2
REPUBLIKA ŚRODKOWOAFRYKAŃSKA	1	1
ROSJA	1204	3550
w tym Czeczenia	1082	3291
RUMUNIA	1	1
SENEGAL	3	3
SIERRA LEONE	1	1
SŁOWENIA	1	1
SOMALIA	3	3
SRI LANKA	1	1
STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI	1	1
SUDAN	3	3
SYRIA	37	44
SZWECJA	1	1
TADŻYKISTAN	71	154
TAJWAN	1	1
TURCJA	41	56
TURKMENISTAN	2	2
UKRAINA	447	671
UZBEKISTAN	5	5
WENEZUELA	1	1
WIETNAM	30	30
RAZEM	2226	5078

Tabela 2: Liczba osób, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał w 2017 r. decyzję w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej

OBYWATELSTWO	STATUS UCHODŹCY	OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA	ZGODA NA POBYT TOLEROWANY	NEGATYWNA	UMORZENIE	SUMA
AFGANISTAN	1	6	-	5	16	28
ALBANIA	-	-	-	-	1	1
ALGERIA	-	-	-	7	4	11
ARABIA SAUDYJSKA	1	-	-	-	-	1
ARMENIA	1	-	-	61	32	94
AZERBEJDŻAN	-	-	-	20	6	26
BANGLADESZ	2	-	-	7	4	13
BEZ OBYWATELSTWA	4	1	-	1	4	10
BIAŁORUŚ	5	-	2	17	26	50
BUŁGARIA	-	-	-	-	5	5
BURKINA FASO (D. GÓRNA WOLTA)	-	-	-	3	2	5
CHINY	2	-	-	3	3	8
DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA	1	1	-	4	1	7
EGIPT	6	-	-	2	2	10
ERYTREA	-	2	-	-	8	10
ETIOPIA	-	-	-	3	1	4
FRANCJA	-	-	-	-	1	1
GAMBIA	-	-	-	-	1	1
GRUZJA	-	1	-	22	33	56
GWINEA	-	-	1	2	-	3
INDIE	-	-	-	6	8	14
IRAK	13	8	-	4	30	55
IRAN	4	-	-	9	8	21
JAMAJKA	-	-	-	-	3	3
KAMERUN	2	-	-	-	1	3
KAZACHSTAN	1	-	-	25	1	27
KIRGISTAN	1	1	-	24	15	41
KONGO	-	-	-	2	-	2
KOSOWO	-	-	-	1	1	2
KUBA	-	-	-	3	-	3
LIBAN	-	-	-	3	-	3
LIBIA	1	6	-	1	1	9
LITWA	-	-	-	-	1	1
LUKSEMBURG	-	1	-	-	-	1
MALI	-	1	-	-	-	1
MAROKO	-	-	-	1	-	1
MEKSYK	-	-	-	-	1	1
MOŁDAWIA	-	-	-	6	1	7
MONGOLIA	-	-	-	8	-	8
NEPAL	-	-	-	-	1	1
NIEOKREŚLONY	-	-	-	1	1	2
NIGERIA	1	-	1	2	3	7
PAKISTAN	4	-	1	14	8	27
PALESTYNA	1	1	-	-	1	3
REPUBLIKA	3	-	-	-	-	3

ŚRODKOWOAFRYKAŃSKA						
ROSJA	14	72	10	1260	2142	3498
w tym Czeczenia	12	66	9	1199	1995	3281
RUMUNIA	-	-	-	-	1	1
RWANDA	-	-	-	1	-	1
SENEGAL	-	-	-	1	-	1
SŁOWENIA	-	-	-	-	1	1
SOMALIA	-	-	-	-	1	1
SRI LANKA	2	-	-	1	1	4
SUDAN	-	-	-	2	-	2
SYRIA	17	12	-	1	21	51
SZWECJA	-	-	-	-	1	1
TADŻYKISTAN	7	28	-	153	60	248
TUNEZJA	-	-	-	1	-	1
TURCJA	-	-	-	19	18	37
UGANDA	-	-	-	1	-	1
UKRAINA	56	198	4	354	248	860
UZBEKISTAN	-	-	-	10	2	12
WENEZUELA	-	1	-	-	-	1
WIETNAM	-	-	-	20	16	36
SUMA	150	340	19	2091	2747	5347

Tabela 3: : Liczba osób, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał w 2017 r. decyzję o pozbawieniu ochrony międzynarodowej

Obywatelstwo	POZBAWIENIE OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ	POZBAWIENIE STATUSU UCHODźCY	WSZCZYNAM POSTĘPOWANIE W SPRAWIE POZBAWIENIA STATUSU UCHODźCY/ OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ	WSZCZYNAM POSTĘPOWANIE W SPRAWIE POZBAWIENIA STATUSU UCHODźCY/ OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ	RAZEM
IRAN	-	1	-	-	1
PAKISTAN	-	1	-	-	1
ROSJA	81	6	5	54	146
SUMA	81	8	5	54	148

